

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğI

VEREMLE MÜCADELE ETMEK İÇİN ÖNCELİKLE YOKSULLUK VE EŞİTSİZLİKLERLE MÜCADELE EDİLMELİDİR!

Tüberküloz hastalığı (verem) *Mycobacterium tuberculosis* isimli bir mikroorganizmanın neden olduğu bulaşıcı bir hastalıktır.

Hastalık; tüberküloz hastası bir kişinin öksürme, hapşırma veya konuşması ile havaya karışan basillerin sağlıklı bir insanın akciğerlerine ulaşması ile bulaşmaktadır. Basiller havada saatlerce asılı kalabilirler. Bu basilleri alan kişilerin bir kısmında hastalık kısa bir süre içinde ortaya çıkarken, bir kısmında ise basiller hastalık oluşturmada yıllarca akciğerde kalıp, vücut direncinin düşmesiyle hastalık oluşturabilirler.

Dünyada her yıl 10 milyon kişi tüberküloza yakalanmaktadır. Önlenebilir ve tedavi edilebilir bir hastalık olmasına rağmen her yıl 1,5 milyon kişi tüberkülozdan ölmektedir. Tüberküloz bakterisi ile enfekte olan kişilerin yaşamları boyunca tüberküloza yakalanma riski %5-10'dur. HIV, yetersiz beslenme veya diyabetle yaşayan kişiler veya tütün kullanan kişiler gibi bağışıklık sistemi zayıf olanların hastalanma riski daha yüksektir.

Dünyada her dört kişiden biri tüberküloz bakterisi ile enfektedir. Tüberküloz tüm dünyada görülmesine rağmen, düşük ve orta gelirli ülkelerde daha yaygındır. Yüksek gelirli ülkelerde tüberkülozun tahmini insidansı yüz binde 10 iken, düşük gelirli ülkelerde bu oranın 20 kat daha fazla olduğu bildirilmektedir. Tüberküloz hastalığında yoksullukla beraber diğer sosyal faktörler de önemli bir rol oynamaktadır. Küresel bazda tüberküloz hastalık ve ölüm yükünün büyük bir kısmından ülkeler arasındaki ve ülke içindeki sosyoekonomik eşitsizlikler sorumludur.

Tüberküloz hastalığı kişi ve toplum sağlığı açısından; önlenebilir, tedavi edilip iyileştirilebilir önemli bir hastalıktır. Tüberküloz hastalığı; solunum yolu ile bulaştığından tüberküloz hastası ile aynı evde yaşayanlarda daha sık olmak üzere, yakın temasta bulunan kişilerde de hastalık görülebilir.

En sık görülen belirti üç haftadan uzun süren öksürüktür. Göğüs ağrısı, yorgunluk, kilo kaybı, ateş ve gece terlemeleri görülebilir. Çoğu zaman bu belirtiler aylarca hafif seyreder, bu da sağlık kurumlarına başvurmada gecikmelere neden olabilir ve enfeksiyonun başkalarına bulaşma riskini artırır. Tüberkülozda bulaştırıcılığı önlemek için;

- 1) Erken teşhis ve etkili tedavi
- 2) Hastanın özellikle bulaştırıcı olduğu dönemde maske kullanması
- 3) Hastanın bulunduğu ortamın sık havalandırılması
- 4) Öksürürken ve hapşırırken ağız ve burunun mendille kapatılması önerilir.

Tüberküloz tanısı basilin balgamda mikroskopta gösterilmesi ile konur. Alınan numuneden kültür, akciğer grafisi ve tüberkülin deri testi (PPD) de tanıda kullanılmaktadır. Hangi sağlık kurumunda tanı konursa konulsun, verem tedavisi ve takibi İlçe Sağlık Müdürlükleri bünyesinde bulunan Verem Savaş Birimleri tarafından yapılır. Tedavisi ücretsizdir. Özel

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

yasası gereği ÷lkede bulunan yerli, yabancı, güvenceli, güvencesiz herkesin tedavisi ücretsizdir ve güvencesi olmayan yerli-yabancı tüm hastaların kamu hastanesinde yatarak tedavilerinde fatura kesilmez, yapılan tüm işlemlerin ücretini devlet karşılar.

Tüberküloz; ilaç tedavisi ile kesinlikle iyileşebilen bir hastalıktır. Hekim tarafından verilen ilaçların düzenli ve hiç aksatılmadan, tercihen bir sağlık görevlisinin gözetiminde, alınması ile tamamen iyileşmektedir. Tüberküloz ilaçlarının doğru kullanımı hastaya bir sağlık çalışmanı veya eğitimli gönüllü tarafından bilgilendirme, gözetim ve destekle sağlanır. Böyle bir destek olmadan tedaviye uyum zor olabilir. Tedavi doğru şekilde tamamlanmazsa hastalık ilaca dirençli hale gelebilir. Bu durum hem hastalığın tedavisini uzatır ve tedavi başarısını düşürür hem de dirençli tüberküloz basillerinin topluma yayılmasına neden olur. Onun için tüberküloz tanısı konup tedavi başlanan kişilerde tedavinin önerilen şekilde tamamlaması hayati öneme sahiptir.

Toplumda veremin kontrol ve önlenmesi için öncelikle yoksulluk ve eşitsizliklerle mücadele edilmesi gerekir. Bütün sağlık kurumlarında hekimler ayırıcı tanıda tüberkülozu da değerlendirmeli ve tanı konan vakalar tedavi için Verem Savaş Birimlerine yönlendirilmelidir. Unutmayalım, verem tedavisinde başarı, ilaçların önerilen miktarda ve sürede kullanılması ile mümkündür!

HASUDER Bulaşıcı Hastalıklar Çalışma Grubu tarafından hazırlanmıştır.

Kaynaklar:

1. Türkiye'de Verem Savaşı 2021 Raporu, T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Yayın No:1274 Ankara,2023
2. Global Tuberculosis Report 2023 (Erişim adresi: <https://www.who.int/teams/global-tuberculosis-programme/tb-reports/global-tuberculosis-report-2023>)
3. Tüberküloz. Türk Toraks Derneği Eğitim Kitapları Serisi. 2019
4. Addressing poverty in TB control : options for national TB control programmes. Erişim: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241594110>.